

жінка, загинули. Більше 1400 мігрантів були врятовані європейським прикордонним і береговим агентством Frontex, яке заявило, що воно брало участь в 13 пошуково-рятувальних операціях за великодні вихідні. Також участь в рятувальних операціях брали приватні гуманітарні організації, а берегова охорона Італії координувала дії. За даними на 19 березня, з початку року в Європу прибуло 20 тисяч 484 людини. 80% з них – через Італію, інші через Іспанію і Грецію. МОМ отримала інформацію додатково про приблизно 5 тисяч врятованих біженців. Ці цифри значно нижче даних за той же період 2016 року, коли по Середземному морю в Європу прибуло 160 тисяч 331 чоловік. За перші три місяці 2016 року в Середземному морі загинуло 553 людини. [4]

Література

1. Козюк В., Крисоватий А., Савельєв Є. та ін. *Новий світовий економічний по рядок та глобальні виклики для України : моногр. ; [за наук. ред. А. Крисоватого та Є. Савельєва]. – Тернопіль : ТНЕУ, 2014. – С. 5–12.*
2. Szlajfer H., Woycicki K. *Wschodni przelom. – Rzeczpospolita. – 2014. – Lutego 26.*
3. Савельєв Є. В., Куриляк В. Є. *Пріоритети у реформуванні української економіки / Є. Савельєв, В. Куриляк // Економіка України Тернопіль, 2015. – Вип. 5/642. – С. 81–82.*
4. *За вихідні в Середземному морі врятували понад 8 тис мігрантів. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pravda.com.ua/news/2017/04/18/7141496>.*
5. *Помилкова міграційна політика ЄС підриває єдність Євросоюзу, – польський прем'єр. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ednist.info/news/59845>.*
6. *Число прибулих в ЄС в 2017 році мігрантів перевищило 20,5 тис. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://migraciya.com.ua/news/migration-trends-in-ukraine-and-worldwide/ua-the-number-of-migrants-who-arrived-in-the-eu-in-2017-exceeded-20500>.*

АНДРІЙ ГНІДАНИК

МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ У СФЕРІ ПРОТИДІЇ ЛЕГАЛІЗАЦІЇ ДОХОДІВ, ОДЕРЖАНИХ ЗЛОЧИННИМ ШЛЯХОМ

Легалізовані доходи, одержані злочинним шляхом, утворюють фінансову базу для організованої злочинності й корупції, а також найчастіше є основним джерелом фінансування екстремістських груп, діяльність яких має яскраво виражений транснаціональний характер і загрожує фінансовій безпеці країн. Так, по оцінці Міжнародного валютного фонду, обсяг коштів, що щорічно

відмиваються, отриманих у результаті різних злочинів, становить 2–5% світового валового внутрішнього продукту [1, с. 5]. За іншими оцінками, лише легалізація коштів, що відмиваються українським бізнесом, може забезпечити ревальвацію гривні щонайменше до рівня 15% до курсу долара. [6]

Відповідно до міжнародних стандартів Законом України «Про запобігання та протидію легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму» у розділі V Міжнародне співробітництво визначено загальні засади міжнародного співробітництва у даній сфері (стаття 22) та повноваження державних органів щодо забезпечення міжнародного співробітництва (стаття 23) [2].

Міжнародне співробітництво у сфері запобігання та протидії легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму здійснюється суб'єктами державного фінансового моніторингу за принципом взаємності відповідно до цього Закону, міжнародних договорів України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, інших нормативно-правових актів з урахуванням рекомендацій та стандартів Групи з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей (FATF), Спеціального експертного комітету Ради Європи з питань оцінки заходів протидії відмиванню коштів та фінансуванню тероризму (MONEYVAL), Європейського Союзу, Світового банку, Міжнародного валютного фонду, Егмонтської групи підрозділів фінансових розвідок, Організації Об'єднаних Націй, з якими Україна і співпрацює. Проте практичні результати такої діяльності показали, що за останні 4 роки Державною службою фінансового моніторингу та іншими регуляторами не було вжито практично ніяких дієвих заходів щодо відтоку фінансових ресурсів, які незаконно переводилися в офшорні зони, або вивозилися готівкою [3].

Міжнародна система протидії відмиванню доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму являє собою сукупність міжнародних і національних інституціональних і правових механізмів, спрямованих на попередження, виявлення й припинення діянь, що мають своєю метою легалізацію доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню терористичної діяльності: кримінально-правові, адміністративно-правові та фінансово-правові методи регулювання суспільних відносин, що виникають у цьому зв'язку. Дана система складається з наступних елементів: міжнародні договори й акти; міжнародні й регіональні організації та інші органи; національні організаційно-правові системи протидії легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму. У рамках цієї міжнародної системи предметом регулювання є спеціальний комплекс фінансових, наглядових і оперативно-аналітичних заходів, спрямованих на попередження, виявлення й припинення фінансових операцій, пов'язаних із зазначеними злочинами, а також діяльність адміністративних та правоохоронних органів.

Міжнародні стандарти в сфері протидії легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом або фінансуванню тероризму закладають основи організації й правового забезпечення національних режимів у цій області й передбачають діючий механізм перевірки їх реалізації, у зв'язку із чим ефективність націо-

нальних режимів є прямим відбиттям ефективності реалізації зазначених міжнародних стандартів і відповідно самої міжнародної системи. Аналіз правового забезпечення національної системи протидії легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом дозволяє виділити два рівні: міжнародний і національний.

Важливими міжнародними джерелами забезпечення механізмів реалізації фінансового моніторингу є міжнародні двосторонні й багатосторонні договори України. Україною було підписано ряд меморандумів з державами: Єгипет, Таджикистан, Греція, Фінляндія, Індонезія, О. А. Емірати, Ізраїль, Йорданія, Казахстан, Монголія, Туреччина, Андорра, Бермуди, Сан-Марино, Монако, Острови Кука, О-в Мен, Чорногорія, США, Австралія, Нідерланди та ін. [4].

Міжнародні стандарти у сфері протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, та фінансуванню тероризму проявляються у запропонованих заходах, що закріплені в документах Ради Безпеки ООН, Ради Європи, Світового банку, Міжнародного валютного фонду, а також рекомендаціях FATF й інших спеціалізованих міжнародних структур. Із зазначеного питання прийнято ряд міжнародних правових актів, зокрема на Міжнародній конференції з питань боротьби із зловживанням наркотиками та їх незаконним обігом у грудні 1988 року, у Відні (Австрія) – Конвенцію ООН про боротьбу проти незаконного обігу наркотичних засобів і психотропних речовин від 20 грудня 1988 року, вона набрала чинності з 11 листопада 1990 року (ратифікована Україною 27 листопада 1991 року) і на даний час до неї приєдналися 179 держав. Міжнародна конвенція про боротьбу з фінансуванням тероризму прийнята 9 грудня 1999 року на 54-й сесії Генеральної Асамблеї ООН у м. Нью-Йорку та вступила в силу 10 квітня 2002 року. Міжнародна конвенція ратифікована близько 150 державами та є найважливішим міжнародно-правовим інструментом у сфері боротьби з фінансуванням тероризму. Дана конвенція була ратифікована Україною 12 вересня 2002 року. Конвенція ООН проти корупції, прийнята у жовтні 2003 року на Міжнародній конференції у м. Мерида (Мексика), вступила в силу у грудні 2005 року. Ратифікована Україною 18 жовтня 2006 року. Конвенція ООН проти транснаціональної організованої злочинності була прийнята на Міжнародній конференції у грудні 2000 року у м. Палермо (Італія), та вступила в силу 29 вересня 2003 року. Україна ратифікувала цю конвенцію 4 лютого 2004 року. Конвенція Ради Європи ETS № 141 про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом (Страсбурзька конвенція), прийнята 8 листопада 1990 року у Страсбурзі (Франція), вступила в силу 1 вересня 1993 року. Ратифікована Україною 17 листопада 2010 року. Конвенція Ради Європи про відмивання, виявлення, вилучення та конфіскацію доходів від злочинної діяльності та фінансування тероризму була прийнята на міністерській конференції Ради Європи 16 травня 2005 року у Варшаві (Польща). Ратифікована Україною 17 листопада 2010 року.

Розроблені FATF у лютому 1990 року і переглянуті тричі у червні 1996 року та червні 2003 року, та лютому 2012 року 40 Рекомендацій створили загальні засади діяльності у сфері протидії легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму. У жовтні 2001 року FATF

розроблено дев'ять Спеціальних Рекомендацій по запобіганню фінансуванню тероризму.

Відповідно до розділу G Рекомендацій FATF «Міжнародне співробітництво», зокрема: Рекомендація 36 (Міжнародні інструменти); Рекомендація 37 (Взаємна правова допомога) зазначено, що країни повинні вжити негайні заходи з метою приєднання та повної імплементації Віденської Конвенції, 1988; Палермської Конвенції, 2000; Конвенції ООН по боротьбі з корупцією, 2003; та Конвенції по боротьбі з фінансуванням тероризму, 1999. Країни повинні мати адекватні правові підстави для надання допомоги та, де необхідно, повинні мати наявні угоди, домовленості чи інші механізми для покращення співробітництва [5].

Отже, вивчення й засвоєння міжнародного досвіду необхідні як для вдосконалення національного законодавства в даній сфері правового регулювання, так і для побудови в нашій країні ефективно діючої національної системи запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму, що відповідає національним інтересам України, потребам вітчизняної правоохоронної практики, а також вимогам міжнародних стандартів, запропонованих до виконання нашою країною відповідно до її конвенційних зобов'язань.

Література

1. *The amounts and the effects of money laundering. Report of the Utrecht School of Economics for the Ministry of Finance of the Netherlands, February 16, 2006.* – P. 5.

2. Закон України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму» від 14.10.2014 № 1702-VII. – [Електронний ресурс] // Правова база: [сайт] / Держ. служба фінан. моніторингу. – Режим доступу: http://www.sdfm.gov.ua/content/file/Site_docs/2014/20141119/1702.pdf.

3. Цензор. Нет [Електронний ресурс]: [сайт]. – Режим доступу: http://censor.net.ua/news/283447/yanukovich_ukral_u_gosudarstva_bolee_100_mlrd_gri.

4. Державна служба фінансового моніторингу [Електронний ресурс] // Верховна Рада України: [сайт]. – Режим доступу: http://www.sdfm.gov.ua/articles.php?cat_id=537&lang=uk. – Назва з екрану.

5. Міжнародні стандарти з протидії відмиванню доходів та фінансуванню тероризму і розповсюдженню зброї масового знищення: РЕКОМЕНДАЦІЇ FATF затверджені Пленарним засіданням FATF 16 лютого 2012 року // [Електронний ресурс]. // Правова база: [сайт] / Держ. служба фінан. моніторингу. – Режим доступу: http://www.sdfm.gov.ua/content/file/Site_docs/2012/22.03.2012/1.pdf.

6. Савельєв Є. Валютні режими і валютнокурсова політика України у вимірах «благословенної» і «неблагословенної» трійці / Євген Савельєв, Томас Сиску // Журнал європейської економіки, 2016, № 2.